

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalił C. R. wysokość emerytury na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, na kwotę 2534,65 zł. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał m.in, że za okresy pozostawania w stosunku pracy nieudokumentowane zarobkami, tj. od 1 września 1975 r. do 31 sierpnia 1976 r. przyjęte zostało wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym czasie, bowiem w przedłożonej umowie o pracę brak kwoty brutto, przeliczono podstawę wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń od 1.09.1976 – 31.08.1985.

/decyzja w aktach ZUS/

W dniu 16 kwietnia 2018 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie C. R.. Wnioskodawca podniósł, że z decyzji nie wynika, jakie lata pracy i miejsca zatrudnienia zostały uwzględnione do wyliczenia wysokości emerytury. C. R. wskazał, iż nie udało mu się zdobyć księgowych dowodów zarobków z 10 lat pracy po zakończeniu studiów w Zespole Szkół Budowlanych w G.. Stwierdził przy tym, że przez całe 10 lat pracy miał maksymalną liczbę nadgodzin, czyli prawie drugi etat, co wiąże się z o wiele wyższymi zarobkami.

/odwołanie k.3/

W odpowiedzi na odwołanie, która wpłynęła do tutejszego Sądu w dniu 10 maja 2018 r., pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, argumentując, iż wnioskodawca był zatrudniony w (...) G. w okresie od 1 września 1975 r. do 31 sierpnia 1976 r. na $\frac{3}{4}$ etatu i za ten okres nie przedłożył żadnych dowodów wysokości wynagrodzenia, a zatem przyjęto wynagrodzenie minimalne proporcjonalne do wymiaru czasu pracy. W okresie zaś od września 1976 roku 31 sierpnia 1985 roku był zatrudniony w ww. szkole na pełen etat i wynagrodzenie za ten okres zostało ustalone na podstawie angaży.

/odpowiedź na odwołanie k.5/

W kolejnym piśmie wnioskodawca podniósł, że w okresie od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1985 r. pracował w szkole w o wiele wyższym wymiarze godzin i jego zarobki były wyższe, ale nie może tego udowodnić dokumentami. Wnioskodawca wniósł o przesłuchanie dwóch świadków celem udowodnienia jego twierdzeń. C. R. podniósł, iż przez cały czas wypracowywał maksymalną ilość nadgodzin, które nie mogły przekraczać 22-godzinowego etatu. Oznacza to, że ponad etat miał 21 godzin nadliczbowych.

/pismo k.14/

Pismem z dnia 5 listopada 2018 r. organ rentowy poinformował, że dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego przyjmując druki Rp-7 z Politechniki (...) i Klubu Sportowego (...) G. za okres lata 1978-1983, 1992 oraz 1993. Kapitał początkowy wyniósł 136.999, 50 zł. W związku ze zmianą kapitału początkowego organ rentowy decyzją z dnia 24 października 2018 r. dokonał przeliczenia emerytury. /pismo k.31/

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca C. R. urodził się (...)

/okoliczność bezsporna/

W dniu 31 października 2017 r. wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę.

/wniosek – k. 1 akt ZUS/

Decyzją z dnia 22 listopada 2017 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r dla C. R.. Jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 1080,73 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 88,52 % (wyliczony z lat 1982 - 1991), z uwzględnieniem 127 miesięcy okresów składkowych, 38 miesięcy okresów nieskładkowych, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 57,76%, 24 % kwoty bazowej – 293,01 zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy. Kapitał początkowy wyniósł 71.465,46 zł.

/decyzja – k. nienum. akt ZUS/

Decyzją z dnia 23 listopada 2017 r przyznano emeryturę w kwocie zaliczkowej.

/decyzja – k. nienum. akt ZUS/

Decyzją z dnia 16 stycznia 2018 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r dla C. R.. Jako podstawę wymiaru przyjęto kwotę 1359,22 zł, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 111,33 % (wyliczony z lat 1981 - 1990), z uwzględnieniem 223 miesięcy okresów składkowych, 37 miesięcy okresów nieskładkowych, współczynnika proporcjonalnego wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego – 72,41%, 24 % kwoty bazowej – 293,01 zł, średniego dalszego trwania życia – 209 miesięcy. Kapitał początkowy wyniósł 119113,28 zł.

W uzasadnieniu wskazano, m.in. że przeliczono podstawę wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń od 1.09.1976 – 31.08.1985.

/decyzja – k. nienum. akt ZUS/

Zaskarżoną decyzją z dnia 17 stycznia 2018 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. ustalił, że wyliczona kwota emerytury wynosi 2534, 65 zł (2092, 53 zł do wypłaty).

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, zaewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego oraz kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem ich waloryzacji. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. Ustalono:

- kwotę składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji – 69854,88 zł
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 444884,35 zł
- kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie z uwzględnieniem waloryzacji – 36546,62 zł
- średnie dalsze trwanie życia – 217,50 miesięcy,

Wysokość emerytury wynosi 2534,65 zł.

Za okresy pozostawania w stosunku pracy nieudokumentowane zarobkami tj. od 1 września 1975 r. do 31 sierpnia 1976 r. zostało przyjęte wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym czasie – w przedłożonej umowie o pracę brak kwoty brutto. Do wyliczenia stażu pracy zaliczono okres od 1.09.1975 – do 31.08.1983. Okres pracy od 1.09.1983 do 31.08.1985 zaliczony został decyzją z dnia 22.11.2017 r jako zatrudnienie w (...) w G.. Przeliczono podstawę wymiaru z uwzględnieniem wynagrodzeń od 1.09.1976 – 31.08.1985. W stażu nie uwzględniono okresu zatrudnienia 1.01.1992 – 31.12.1993 z uwagi na brak daty urodzenia w RP-7 - brak jej także w dokumentacji Klubu (...) oraz brak informacji o okresach nieskładkowych.

/decyzja k. 68-69 akt ZUS/

W dniu 24 października 2018 roku ZUS wydał decyzję o przeliczeniu emerytury ustalając, iż kwota emerytury wynosi 2.841, 79 zł (2.409, 10 zł do wypłaty). Przedmiotową decyzją uwzględniono zatrudnienie oraz osiągnięte wynagrodzenie w Klubie Sportowym (...) oraz na Politechnice (...).

/decyzja – akta ZUS/

W latach 1975-1985 wnioskodawca pracował jako nauczyciel wychowania fizycznego w Zespole Szkół Budowlanych przy (...) w G..

W okresie od 1 września 1975 r. do 31 sierpnia 1976 r. wnioskodawca zatrudniony był na $\frac{3}{4}$ etatu, a od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1985 r. w pełnym wymiarze etatu.

/świadectwo pracy k.16, umowa o pracę, akty mianowania, wymiar uposażenia k.48-55 – akta ZUS/

Co roku stawki wynagrodzenia były inne. Podstawowy etat miał wymiar 22 godzin tygodniowo. Wnioskodawca pracował w godzinach nadliczbowych. Pracował popołudniami, miał zajęcia z młodzieżą. Przez jakiś czas był jedynym nauczycielem w-f, prowadził sekcję koszykówki. Był wynagradzany zgodnie z regulaminem. Być może za okres wakacji była wyliczana średnia. Jako wychowawca miał dodatek.

/zeznania wnioskodawcy – e -protokół z 10 sierpnia 2018 r. 00:01:38 w zw. z e -protokół z 8 marca 2019 r. 00:01:36-00:05:59, zeznania świadka U. F. k. 51v, zeznania świadka A. K. k. 52 v/

Przez okres zatrudnienia w (...) w G. wnioskodawca podejmował dodatkowe zatrudnienie.

W okresie od 1 października 1976 roku do 30 października 1978 roku oraz od 1 września 1980 roku do 31 grudnia 1982 roku wnioskodawca był zatrudniony w Klubie Środowiskowym (...) Politechniki (...).

W okresie od 1 września 1983 roku do 31 sierpnia 1986 roku wnioskodawca zatrudniony był w (...) w G..

W okresie od 1 września 1984 roku do 31 sierpnia 1986 roku wnioskodawca pracował w Gimnazjum nr 1 w G..

W okresie zatrudnienia w Zespole Szkół Budowlanych, w latach 1976-1983 wnioskodawca wykonywał pracę w dwóch miejscach, a w latach 1984-1985 łącznie w trzech miejscach.

/zaświadczenie k.12 , zestawienie k. 80, k. 84– akta ZUS/

Wynagrodzenie w okresie 1.09.1975 – 30.08.1976 wynosiło zgodnie z umową o pracę 1500 zł netto, od 1.09.1976 – 31.08.1979 – 3100 zł, od 1.09.1979 r – 4200 zł, od 1.10.1980 – 5050 zł, od 1.09.1981 – 5650 zł, od 1.09.1982 – 6400 zł, 1.09.1983 – 7700 zł, od 1.09.1984 r – 10.500 zł. W okresie 1.09.1979 – 31.08.1980 otrzymywał dodatek specjalny w wysokości 500 zł, a od 1.09.1980 do 31.08.1982 – 400 zł.

/zaświadczenie, kserokopia angaży – w aktach ZUS/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny materiału dowodowego:

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów. Brak było podstaw do przyjęcia tezy prezentowanej przez wnioskodawcę, że pracował 43 godziny tygodniowo, za udowodnioną, bowiem zeznania wnioskodawcy i świadków nie są spójne. Ani zeznania świadków, ani zeznania samego wnioskodawcy nie pozwoliły na ustalenie, w jakim konkretnym wymiarze godzin nadliczbowych wnioskodawca pracował w (...) w G.. Zmienne były również oświadczenia wnioskodawcy dotyczące wymiaru etatu. Sąd czyniąc ustalenia w tym zakresie posłużył się niekwestionowaną przez strony dokumentacją w postaci świadectwa pracy i innych dokumentów pracowniczych z

okresu zatrudnienia w (...) w G., z których wynikał wymiar czasu pracy – pełen oraz wynagrodzenie wynikające z angaży, które organ rentowy uwzględnił za sporny okres w wyliczeniu emerytury.

Wnioskodawca zeznał, że przez cały przez zatrudnienia w szkole w G. miał 21 tygodniowo godzin nadliczbowych z wyjątkiem wakacji i świąt, przy czym potem sprecyzował, że miał dodatkowo 11 godzin lekcyjnych i 10 godzin dodatkowych zajęć. W odwołaniu swoją ówczesną sytuację określał mianem prawie drugiego etatu. Natomiast przyznawał, że był zatrudniony w wymiarze pełnego etatu.

Świadkowie U. F. oraz A. K. pracowały wówczas razem z wnioskodawcą i potwierdziły, że wnioskodawca pracował w godzinach nadliczbowych, prowadził dodatkowe zajęcia sportowe i było na nie zapotrzebowanie. Ale nie były w stanie określić dokładnej ich liczby, świadek F. nie potwierdziła zeznań wnioskodawcy, że był limit godzin nadliczbowych. Były zgodne również co do tego, że wnioskodawca miał półtora etatu, czego jednak nie można stwierdzić na podstawie dokumentów zawartych w aktach ZUS, z których wynika najpierw $\frac{3}{4}$ etatu a następnie pełen etat. Natomiast świadek F. wskazała, że 1,5 etatu wynikało z angaży. Sam wnioskodawca nie twierdził w początkowych zeznaniach, że miał 1,5 etatu a jedynie odwoływał się do dużej liczby godzin nadliczbowych. Według świadka F. zgodę na 1, 5 etatu musiała wyrazić Rada Pedagogiczna i było w tym celu zwoływane nadzwyczajne posiedzenie Rady. Wnioskodawca pracował według świadka na 1, 5 etatu plus dodatkowo w godzinach nadliczbowych, co do których nie była przewidziana ich górna granica, a ich liczba wynikała z bieżących potrzeb, zatem nie była stała. Nadto świadek nie była w stanie określić ich wymiaru. Świadek A. K. zeznała nieco odmiennie - potwierdziła, że wnioskodawca miał 1,5 etatu, ale od września 1976 roku. Stwierdziła, że na 1, 5 etatu składały się 33 godziny – 32 zajęć sportowych i 1 godzina wychowawcza. W sumie nauczyciel mógł pracować do 43 godzin, co u wnioskodawcy oznaczałoby nawet 10 godzin prowadzenia zajęć (...). Stwierdzenie to nie pozwala na ustalenie, że liczba godzin nadliczbowych zawsze wynosiła 10, zwłaszcza, że wnioskodawca początkowo twierdził, że godzin nadliczbowych było 21. Poza tym wobec rozbieżności, czy praca wnioskodawcy odbywała się w ramach etatu, czy w ramach godzin nadliczbowych nie pozwala w sposób pewny na przyjęcie podstawy do wyliczenia wynagrodzenia za ten okres. Dodatkowo wnioskodawca pracował na (...) i na Politechnice. Z powyższego jednoznacznie wynika, że brak było podstaw do jednoznacznego, pewnego ustalenia liczby godzin nadliczbowych w przypadku wnioskodawcy. Powyższe nie zostało potwierdzone żadnymi dokumentami. Nie bez znaczenia jest również to, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w szkole zawodowej pracował w jeszcze jednym lub dwóch miejscach – w zależności od okresu. Uwzględniając ograniczony wymiar doby, potrzebę odpoczynku i obowiązki pozazawodowe tym trudniej ustalić z całą pewnością, ile godzin w skali tygodnia pracował wnioskodawca. Zrozumiałe jest rozgoryczenie wnioskodawcy, iż po latach i wobec braku wystarczającej dokumentacji udowodnienie jego twierdzeń jest wysoce utrudnione, tym niemniej Sąd nie może ustalać stanu faktycznego w sposób hipotetyczny, czy też posługując się uśrednieniem – zwłaszcza wobec tak znacznych różnic w oświadczeniach świadków, jak i samego wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu.

Podstawą do wyliczenia emerytury i określenia jej wysokości w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych jest ,m.in. kapitał początkowy.

Zgodnie z treścią przepisu art. 173 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1383), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do art. 174 ust. 1 tejże ustawy, kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Zgodnie z ust. 2, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;

2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;

3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Zgodnie z ust. 3 przywołanego artykułu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Według ust. 3b w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2013 roku (w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 21 czerwca 2013 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

W myśl ust. 7 analizowanego przepisu do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 powyższego przepisu stanowi, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Zgodnie natomiast z treścią ust. 8 przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku, według wskazanego w nim wzoru.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 powyższej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176. Natomiast stosownie do brzmienia ust. 2a tego samego przepisu, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku o sygn. III UZP 2/03 opubl. w OSNAPiUS z 2003 roku nr. 14, poz. 338). Z kolei na podstawie ust. 6 omawianego przepisu na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Jak stanowi art. 15 ust. 4 w/w ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

1. oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych,
2. oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia, ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu,

3. oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz

4. mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19, przy czym wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%, jednakże przy ponownym przeliczeniu wysokości emerytury należy mieć na względzie, iż zgodnie z art. 111 ust. 2 ustawy uwzględnia się kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia.

W związku z treścią zacytowanych przepisów można stwierdzić, iż kwota kapitału początkowego zależy od długości udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed 1 stycznia 1999 rokiem, podstawy wymiaru oraz współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego, który służy do obliczenia tzw. części socjalnej.

Przytoczone zasady postępowania – w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku w sprawie o sygn. III UZP 2/03 (OSNP 2003/14/338) - tak przy ustalaniu prawa do świadczenia, jak i jego przeliczaniu, pozwalają na ogólną uwagę, iż zamiarem ustawodawcy było umożliwienie ubezpieczonym dokonanie wyboru, w ramach prawa, najkorzystniejszego z ich punktu widzenia okresu, z którego podstawa wymiaru składek ubezpieczeniowych, będzie stanowić podstawę wymiaru świadczenia.

Zgodnie z art. 24 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 tej ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, z waloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia, z uwzględnieniem ust. 3, dla wieku ubezpieczonych określonego w myśl ust. 2. Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego, z uwzględnieniem ust. 6. Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

W rozpoznawanej sprawie spór sprowadzał się do uwzględnienia faktycznej wysokości zarobków osiągniętych przez wnioskodawcę, kiedy był zatrudniony w Zespole Szkół Budowlanych w G. poprzez uwzględnienie pracy w godzinach nadliczbowych tudzież w wyższym wymiarze etatu.

Odnosząc się do powyższej spornej kwestii wskazać należy, że zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. obowiązuje od 23 listopada 2011 r. i ma zastosowanie do wniosków w sprawach świadczeń

złożonych od daty jego wejścia w życie. Zastąpiło ono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49, ze zm.), które dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości określało w sposób podobny. I tak zgodnie z § 20 pkt. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. - mającym zastosowanie w sprawie odwołującego się - środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty dla pracowników były zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków.

Orzeczenia Sądu Najwyższego jakie zapadły jeszcze na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. są zgodne co do tego, że ograniczenie co do środków dowodowych wynikające z § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. obowiązujące w postępowaniu przed organem rentowym nie ma zastosowania w postępowaniu sądowym przed Sądem Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za celowe i pożądane. Wysokość uzyskiwanego uposażenia może być zatem ustalana także przy pomocy innych pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia zainteresowanego /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r. sygn. akt II UKN 186/97, opubl. OSNP 1998/11/342; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r. sygn. I UK 115/06, opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2007, Nr 17-18, poz. 257, str. 753/. Przy czym nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.) /por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996r., sygn. akt I CKU 45/96, opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76; wyrok Sądu Najwyższego z 7 października 1998 r., sygn. II UKN 244/98, opubl. OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662/.

Przy tym wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego. Chodzi tutaj o umowy pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

Przeprowadzone postępowanie dowodowe miało na celu ustalić taką wysokość wynagrodzenia, jakie wnioskodawca niewątpliwie otrzymywał. Sąd ma przy tym na względzie powszechnie znane trudności w dokumentowaniu nie tylko wysokości wynagrodzenia, ale nawet samego zatrudnienia w latach odległych od daty wniosku, związane z brakiem dokumentów (te podlegały bowiem niszczeniu po upływie określonego czasu), czy likwidacją zakładów pracy. Zeznania świadków przesłuchanych na wniosek C. R. nie pozwoliły na poczynienie ustaleń w tym zakresie, o czym była już wyżej mowa.

Wnioskodawca kwestionował przyjęcie za okres pracy w (...) w G. w okresie pracy 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1985 r. wyłącznie wynagrodzenia wynikającego z angaży, bez uwzględnienia zatrudnienia w godzinach nadliczbowych.

Materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie iż wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie inne niż wynikające z przedstawionych angaży w kwestionowanym przez niego okresie. Dokumenty zawarte w aktach ZUS nie zawierają zapisów na ten temat. Nie ma też żadnych innych dokumentów potwierdzających fakt wypłaty wynagrodzenia w

wysokości wyższej niż przyjętej przez ZUS, jak i dokumentów świadczących o wyższym wymiarze etatu czy też liczbie godzin nadliczbowych. Także osobowe źródła dowodowe, wobec ich niespójności nie dawały podstaw do ustalenia konkretnej wysokości wynagrodzenia. W istocie ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych. Jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.(tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05.) Wnioskodawca nie przedłożył żadnych miarodajnych dowodów potwierdzających fakt otrzymywania wynagrodzenia w kwocie wyższej niż kwoty z angaży w kwestionowanym okresie. Brak jest również dowodów na dużą liczbą godzin nadliczbowych (od 10 do 21 tygodniowo) w całym okresie zatrudnienia, nie ma więc prawnej możliwości uwzględnienia tych twierdzeń przy ustalaniu wysokości należnych świadczeń zgodnie z żądaniem wnioskodawcy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.